

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра східної і слов'янської філології

Курсова робота з арабської філології

на тему:

ОСОБЛИВОСТІ СИНТАКСИСУ РОЗМОВНОЇ АРАБСЬКОЇ МОВИ

Студента групи АР 16-21

факультету східної і слов'янської
філології

денної форми навчання

Освітньої програми: Арабська мова і
література та переклад, друга східна
мова, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.060 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша – арабська

Котовського Ігоря Олександровича

Науковий керівник:

Кононенко Валерія Григорівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИНТАКСИСУ РОЗМОВНОЇ МОВИ...7	
1.1. Огляд поняття синтаксису.....	7
1.2. Особливості синтаксису розмовної мови загалом.....	12
1.3. Відмінності між писемною та усною мовою.....	14
1.4. Історичний огляд арабської мови.....	16
РОЗДІЛ 2. СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АРАБСЬКОЇ МОВИ	19
2.1. Специфіка речень у арабській мові.....	19
2.2. Особливості порядку слів.....	22
2.3. Особливості синтаксичних конструкцій.....	24
ВИСНОВКИ.....	27
АНОТАЦІЯ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Синтаксис – це один із ключових аспектів будь-якої мови. У своєму різноманітті мовних систем синтаксичні особливості можуть бути як джерелом зацікавленості, так і викликом для дослідження. У рамках даного дослідження ми спрямуємо свою увагу на синтаксичні особливості розмовної східної мови, а саме арабської. Арабська мова, багата історією та культурним спадком, має властивий собі унікальний синтаксис, який відображає не лише граматичні правила, але й широкий спектр соціокультурних та історичних впливів. Синтаксичні особливості розмовної східної мови, зокрема арабської, є складною та цікавою темою для дослідження. Арабська мова відома своєю багатошаровістю та різноманітністю діалектів, що створює виклики для розуміння її синтаксичних особливостей. Основними рисами синтаксису розмовної арабської мови є складність конструкцій, особливості порядку слів, велика кількість варіантів виразності та широкий спектр інтонаційних засобів. Однією з основних особливостей синтаксису арабської мови є фіксований порядок слів у реченні. Зазвичай речення починається з підмета, потім йде присудок, а додаток і присудкові слова розміщуються в кінці речення. Такий порядок слів надає арабському мовленню особливу логічність та стабільність. Ще однією важливою особливістю синтаксису розмовної арабської мови є широке використання вказівних та дієслівних форм для вираження часу та простору. Наприклад, в арабській мові існує багато різних форм дієслів, які використовуються в залежності від часу, виду та способу дії. Крім того, в арабському синтаксисі велика увага приділяється різноманітності фразеологізмів та ідіом, які використовуються для вираження різноманітних ідей та концепцій. Ці фразеологізми можуть мати відтінки значень, які можуть бути складними для розуміння для тих, хто вивчає арабську мову як іноземну.

Актуальність. Синтаксис розмовної арабської мови – це досить важлива тема, оскільки вона відображає специфічні риси вживання мови в

реальному спілкуванні. Для того, щоб зрозуміти актуальність цієї теми, давайте подивимося на її історичний нарис.

Вивчення синтаксису розмовної арабської мови пройшло кілька етапів. Початки досліджень можна віднести до середини 20-го століття, коли вчені почали активно аналізувати особливості говоріння арабською мовою в повсякденному спілкуванні. Один з перших дослідників, який присвятив увагу цій темі, – це Мустафа Адеб Алгаліл. Він вивчав феномени вживання зворотів у спілкуванні. Також неможливо не згадати таких авторів, як Карл Брустад, Хейкі Палва, Кес Верстег.

Досягнення цих досліджень полягають у тому, що вони допомогли зрозуміти, які конкретні механізми використовуються у синтаксичних структурах розмовної арабської мови. Наприклад, було виявлено, що в розмовній мові частіше використовуються скорочені форми слів, звороти, тощо.

З іншого боку, багато досліджень також показали, що існують певні аспекти синтаксису розмовної арабської мови, які ще не досліджені достатньо глибоко. Наприклад, питання вживання різних форм дієслів у залежності від ситуації чи контексту вимагає подальшого дослідження.

Загалом, тема синтаксису розмовної арабської мови залишається актуальною і потребує подальших досліджень для повного розуміння її особливостей та впливу на спілкування.

Обрана тема має велике значення для розширення знань про арабську мову, розвитку методів її вивчення та використання у практичних цілях. Вивчення синтаксису розмовної арабської мови дозволить краще розуміти її функціонування в реальному мовленнєвому середовищі та поліпшити комунікативні навички.

Метою дослідження є систематизація та аналіз синтаксичних конструкцій розмовної арабської мови з метою розкриття їх структурних особливостей та функціонального призначення.

Предметом дослідження є особливості синтаксису розмовної арабської мови.

Об'єктом дослідження є мовленнєва практика носіїв арабської мови в повсякденному спілкуванні. Це охоплює зразки розмовної арабської мови, зібрані з різних регіонів арабомовного світу, зокрема діалекти, що використовуються в Єгипті, Лівані, Сирії, Саудівській Аравії та інших країнах.

Завдання дослідження. Для досягнення мети, були поставлені такі завдання:

1. Дослідити поняття синтаксису .
2. Дослідити особливості алфавіту та фонетики.
3. Розгляд особливостей синтаксичних конструкцій.
4. Дослідити характеристики східних мов, а саме арабської.

Методи дослідження включають аналіз літературних джерел, корпусний аналіз сучасних мовних текстів, спостереження за мовними практиками, а також експериментальні методи для вивчення реакції мовців на певні синтаксичні структури.

Практичне значення дослідження полягає у покращенні методів вивчення арабської мови для студентів та мовних практиків, а також у розробці ефективних навчальних матеріалів та методик для викладачів та студентів.

Для дослідження особливостей синтаксису розмовної арабської мови можна використовувати різні типи матеріалів, які забезпечать глибоке та всебічне розуміння теми, наприклад інтерв'ю, фільми та серіали, телепередачі, соціальні мережі, а саме дописи на таких платформах, як Facebook та Instagram тощо.

Новизна дослідження полягатиме в аналізі синтаксичних особливостей арабської мови з фокусом на розмовному стилі, враховуючи сучасні тенденції та виклики у мовній практиці.

У розмовній арабській мові велика увага приділяється інтонації та акцентуації. Інтонація використовується для вираження емоційного стану,

настрою чи важливості інформації. Також вона може змінюватися для підкреслення або зміни смислу речення. Акцентуація, у свою чергу, допомагає виділити ключові слова чи фрази, надаючи їм особливу вагу в мовленні. Дослідження синтаксису розмовної арабської мови має важливе практичне значення для навчання та міжкультурного спілкування. Розуміння особливостей синтаксису сприяє покращенню комунікативних навичок, полегшує вивчення мови як іноземної та сприяє успішному взаєморозумінню між мовцями арабської мови та представниками інших мовних груп. Також воно може бути корисним для розробки ефективних навчальних програм та методик для вивчення арабської мови.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИНТАКСИСУ РОЗМОВНОЇ МОВИ

1.1 Огляд поняття синтаксису

Синтаксис – це галузь лінгвістики, що вивчає структуру речень та текстів у мові. Він досліджує, як слова та фрази комбінуються, щоб утворювати змістовні синтаксичні конструкції (Кочерган, 2006, с. 73). Синтаксис вивчає не лише граматичні правила, а й взаємозв'язки між словами та їх функцію у мовленні. Основне поняття у синтаксисі – це речення. Речення – це мінімальна одиниця мови, що має повну синтаксичну структуру та виражає певне змістове повідомлення. Воно складається зі слів, які утворюють певні синтаксичні зв'язки. У синтаксисі вивчаються також фрази – це групи слів, які об'єднуються разом і мають певне значення. Фрази можуть бути номінальними (наприклад, “великий будинок”) або дієслівними (наприклад, “читати книгу”).

Синтаксис також вивчає порядок слів у реченні та різноманітні синтаксичні конструкції, які використовуються для вираження різних семантичних та прагматичних значень (Рудасев, 2018, с. 39). Це включає в себе вивчення різних типів підрядних та сполучних речень, а також різних видів синтаксичних зв'язків між словами. У синтаксисі важливо враховувати контекст та прагматичні аспекти використання мовленнєвих конструкцій у реальних мовленнєвих ситуаціях. Також вивчення синтаксису допомагає розуміти структуру мови та покращує навички виразного мовлення та розуміння текстів.

До поняття синтаксису входять різні аспекти, що визначають структуру речень та текстів у мові:

Речення є основною одиницею мови, що має повну синтаксичну структуру та виражає певне змістове повідомлення. Це базовий будівельний блок мовлення, який дозволяє передавати інформацію, виражати думки та почуття. Кожне речення складається зі слів, які об'єднуються в певному

порядку та відповідно до граматичних правил для створення логічної структури. Воно має певну ідею чи повідомлення, що передається через послідовність слів та їх зв'язок одне з одним. Ключовими елементами речення є підмет, присудок та додаток, які визначають його синтаксичну структуру (Тищенко, 2000, с. 63). Підмет – це та частина речення, яка вказує на особу, предмет чи явище, про яке йдеться у повідомленні. Присудок – це дія чи стан, який приписується підмету. Додаток – це частина речення, яка вказує на об'єкт дії. Речення може бути простим, складним або складнопідрядним, в залежності від кількості простих речень та їхнього зв'язку між собою. Просте речення складається з одного простого присудка, складне – з декількох простих речень, які з'єднані між собою сполучниками, а складнопідрядне – з одного або декількох головних речень та залежних речень, які виконують роль частини речення. Речення є основним засобом комунікації та вираження думок у мовленні. Вони можуть бути короткими та простими або складними та багатозначними, але завжди передають певну ідею чи повідомлення. Через речення ми виражаємо свої думки, переказуємо історії та взаємодіємо з оточуючим світом. Таким чином, речення відіграють важливу роль у мовленні та сприяють його зрозумінню та ефективному використанню.

Фрази є важливою складовою частиною мовлення, які об'єднуються разом і мають певне значення. Вони складаються з групи слів, що поєднуються між собою для вираження конкретного об'єкту, дії, властивості чи стану. Фрази можуть бути різних типів, в залежності від їхньої функції та складу. Номінальні фрази складаються з іменників та прикметників, що визначають певний предмет чи особу. Наприклад, “великий будинок” – це номінальна фраза, яка вказує на розмір будинку (Holes, 1983, с. 197). Ці фрази можуть також містити додаткові слова, такі як займенники або числівники, для додаткового уточнення. Дієслівні фрази, натомість, вказують на конкретну дію чи процес. Наприклад, “читати книгу” – це дієслівна фраза, яка вказує на дію читання певної книги. Ці фрази можуть включати дієслова у різних формах, а також додаткові слова, які визначають обставини чи умови дії. У

мовленні фрази використовуються для точного вираження думок, ідей та концепцій. Вони допомагають уникнути надмірної повторюваності та надають мовленню точність та різноманітність. Крім того, фрази можуть бути важливими для підкреслення емоційного забарвлення мовлення та надання тексту більшої виразності. У мові фрази використовуються у всіх її аспектах, від простих розмовних висловлювань до складних літературних творів. Вони є важливим елементом будь-якого тексту та допомагають зрозуміти контекст та семантику мовлення (Кочерган, 2006, с. 94). Таким чином, вивчення фраз є важливою складовою частиною мовного аналізу та розвитку вмінь ефективної комунікації.

Порядок слів у реченні відображається в їхньому розташуванні відповідно до граматичних та семантичних правил мови. Це важливий аспект синтаксису, який визначає логічну структуру мовлення та допомагає зрозуміти його смислове навантаження. У більшості мов порядок слів може бути різним, але вони дотримуються певних граматичних норм для того, щоб речення було зрозумілим та логічним. Наприклад, українська мова зазвичай використовує послідовність “підмет – присудок – додаток” у простих реченнях, але може мати і відхилення залежно від контексту чи емоційних нюансів. Семантичні правила також впливають на порядок слів у реченні, оскільки вони визначають послідовність, яка найбільш точно виражає думку чи ідею. Наприклад, в англійській мові зазвичай слово, що вказує на час (наприклад, “yesterday”, «tomorrow»), розташовується перед дієсловом (Holes, 2004, с. 185).

Порядок слів у реченні може також залежати від синтаксичних конструкцій та їхньої складності. У складних реченнях можуть використовуватися різні типи вставних конструкцій, що можуть змінювати порядок слів для досягнення більшої точності або емоційного навантаження. Розуміння правил порядку слів у реченні є важливим для правильного вираження думок та ідей у мовленні. Це допомагає уникнути недорозуміння та забезпечити чіткість та логічність у мовленні. Таким чином, вивчення порядку слів є важливим аспектом вивчення мови та розвитку мовленнєвих навичок.

Синтаксичні конструкції є основними засобами для комбінування слів та фраз у реченні з метою вираження різних синтаксичних зв'язків та значень. Це широкий спектр граматичних конструкцій, які використовуються для створення різноманітних синтаксичних структур (Behnstedt & Woidich, 2005, с. 271). Одним із типів синтаксичних конструкцій є підрядні та сполучні речення, які використовуються для вираження залежних відношень між частинами мовлення. У підрядних реченнях одна частина є головною, а інша – залежною, вони зв'язані між собою за допомогою сполучників. Сполучні речення використовуються для з'єднання двох або більше простих речень в одне складне. Також до синтаксичних конструкцій відносяться різні типи структур, такі як активні та пасивні конструкції, безособові речення, умовні конструкції та інші, які використовуються для вираження різноманітних синтаксичних значень та ідей. Загалом, синтаксичні конструкції є важливими засобами для формування мовленнєвого виразу та вираження складних синтаксичних структур. Вони допомагають створювати різноманітні й точні висловлювання, розвивати мовленнєві навички та досягати більшої ефективності у спілкуванні.

Синтаксичні структури – це важлива складова частина мовленнєвого процесу, що визначає взаємозв'язки між словами та фразами у межах речення та тексту (Рудасев, 2018, с. 162). Ці структури включають різні аспекти організації мовлення, такі як паралельнізм, антецедентність, категоріальність та інші. Крім того, синтаксичні структури можуть включати різні типи зв'язків між словами та фразами, такі як підмет-присудок, підмет-додаток, підмет-означення, дієслово-дієприкметниковий зв'язок та інші, які визначають структуру та семантику речення. Усі ці аспекти синтаксичних структур важливі для розуміння мовлення та ефективного комунікування. Вони допомагають створювати логічні та зрозумілі мовленнєві висловлювання, підсилюють ефективність спілкування та сприяють розвитку мовленнєвих навичок. Таким чином, вивчення синтаксичних структур є важливим аспектом вивчення мови та розвитку мовленнєвих навичок.

Семантика та прагматика є двома важливими аспектами мови, які вивчаються в лінгвістиці з метою розуміння значень та використання синтаксичних конструкцій у відповідності до контексту та комунікативних потреб мовця (Bassiouney, 2006, с. 124). Семантика вивчає значення слів та фраз та їхній внутрішній смисл, що включає лексичне значення, синтаксичні відношення та семантичні зв'язки. Вона досліджує, які конкретні об'єкти, події чи концепції позначаються словами та як ці слова поєднуються для утворення значень у мовленні. Прагматика, з іншого боку, зосереджена на вивченні використання мови у конкретних ситуаціях та контекстах комунікації. Вона досліджує, як мовлення використовується для досягнення певних комунікативних цілей, враховуючи соціальні, культурні та практичні аспекти мовленнєвого акту. Прагматика вивчає, які мовленнєві висловлювання відповідають на певні ситуації, як мовець виражає свої наміри та як реципієнт розуміє і реагує на мовлення. Наприклад, у формальній ситуації мовець може вживати формальну мову, тоді як у неформальній ситуації – неофіційну та співрозмовника.

Розуміння семантики та прагматики допомагає мовцям вибирати відповідні слова та фрази для виразу своїх думок та інтенцій у різних ситуаціях спілкування. Це дозволяє зробити комунікацію більш ефективною та сприяє розвитку мовленнєвих навичок. Таким чином, вивчення семантики та прагматики є важливим для розуміння та використання мови у реальних комунікативних ситуаціях (Badawi, 1973, с. 141).

Методи дослідження у лінгвістиці включають різноманітні підходи та техніки, спрямовані на вивчення мови, її структури, функціонування та використання. Серед найпоширеніших методів дослідження можна виділити аналіз текстів, експериментальні методи, корпусний аналіз та спостереження за мовленнєвими практиками. Аналіз текстів є одним із найбільш поширених методів дослідження у лінгвістиці. Він полягає у ретельному розгляді та інтерпретації мовних матеріалів з метою виявлення структурних особливостей, вивчення лексико-граматичних аспектів та виявлення

семантичних та прагматичних характеристик тексту. Експериментальні методи використовуються для систематичного дослідження мовних явищ та вивчення їхніх особливостей за допомогою контрольованих експериментів. Ці методи дозволяють встановлювати зв'язки між різними мовними змінними та визначати їх вплив на сприйняття та розуміння мовлення.

Корпусний аналіз полягає у вивченні великої кількості текстів (корпусів) з метою виявлення мовних тенденцій, частоти вживання слів та фраз, а також вивчення синтаксичних та семантичних відношень між ними (Owens, 1988, с. 29). Цей метод дозволяє отримати об'єктивні дані про мовленнєву практику та зрозуміти її особливості. Спостереження за мовленнєвими практиками полягає у вивченні мовленнєвих взаємодій у реальних ситуаціях спілкування. Цей метод дозволяє дослідникам спостерігати за вживанням мови, виявляти комунікативні стратегії та аналізувати їх ефективність у вирішенні мовних завдань.

Отже, усі ці методи дослідження мають свої переваги та обмеження і використовуються залежно від конкретної проблеми чи питання, яке ставиться перед дослідником. Вони сприяють розвитку науки про мову та розширенню нашого розуміння мовленнєвих явищ у різних контекстах та ситуаціях. Всі ці аспекти досліджуються у синтаксисі з метою розуміння та опису структури мови та вивчення способів її функціонування у мовленнєвому процесі.

1.2 Особливості синтаксису розмовної мови загалом

Синтаксичні особливості розмовної арабської мови є цікавим об'єктом дослідження, оскільки вони відображають глибокі аспекти культури та менталітету народу. Однією з ключових особливостей є складний порядок слів, який часто відрізняється від порядку в класичній арабській мові. У розмовній формі важливо враховувати контекст та емоційні нюанси, тому речення часто будуються не за стандартним шаблоном, а відповідно до потреб спілкування. Ще однією особливістю є використання різноманітних мовних

конструкцій та ідіом, які виражають велику кількість виразних емоцій, або навіть абстрактні ідеї. Розмовна арабська мова також відома своєю багатою лексикою, яка часто збагачується новими сленговими виразами та фразами, що відображають сучасні реалії та тенденції. Також варто зазначити, що розмовна арабська мова часто використовує різні форми сполучення слів та фраз, щоб підкреслити емоційний стан або семантичні нюанси висловлювання (Palva, 2006, с. 23). Наприклад, використання різних часток інтересу або підсилювальних виразів може впливати на тон і зміст розмови.

Важливо також враховувати, що у розмовній мові арабської часто відсутній чіткий поділ на речення, іноді мовні одиниці можуть бути короткими та незавершеними. Це відображає специфіку спілкування в арабському суспільстві, де зв'язок із слухачем і взаєморозуміння мають більший пріоритет, ніж формальні аспекти мови.

Особливості синтаксису розмовної мови в арабській культурі відображають ті самі загальні тенденції, що й у багатьох інших мовах, але також мають свої унікальні особливості (Abu-Chacra, 2007, с. 178). Одна з основних характеристик розмовної арабської мови полягає в тому, що вона часто застосовує невелику кількість слів для виразного передавання думок та ідей. Це може призводити до коротких речень або навіть однослівних відповідей. Наприклад: “أين؟” (Ауна?) – “Де?” Крім того, у розмовній арабській мові часто відбувається відхилення від формальних граматичних правил, особливо у спонтанних розмовних ситуаціях. Наприклад, використання скорочень або нестандартних форм слів: “ما فيش حاجة” (Ma feesh haja) – “Немає нічого.» Також в розмовній арабській мові часто використовуються ідіоматичні вирази, фразеологізми та вирази, що виражають емоції чи ставлення мовця. Наприклад: “بتعرف؟” (Bitaerif?) – “Ти розумієш?” (букв. “Ти знаєш?”).

Інтонація та міміка мають велике значення у передачі емоційного тону мовлення. У розмовній арабській мові це може бути особливо помітно, оскільки інтонація може змінювати смисл речення. Наприклад: “مَشيئت؟”

(Mashait?) – “Ти йшов?” (з підвищеною інтонацією на кінці, що робить речення запитальним) (Brustad, 2000, с. 47).

Особливості синтаксису розмовної арабської мови відображають культурні та соціальні контексти спілкування, де невербальні елементи, інтонація та контекст відіграють важливу роль у розумінні та інтерпретації мовлення.

Зокрема, у розмовній арабській мові існує значна кількість діалектів, що можуть відрізнитися від класичної арабської мови. Кожен діалект має свої власні особливості синтаксису, лексики та фонетики, що варто враховувати при вивченні розмовної мови. Таким чином, синтаксичні відмінності можуть бути помітними не лише між класичною арабською та розмовними формами, а й між різними арабськими діалектами. Ще однією важливою особливістю є використання різних типів слів та фраз, які допомагають утворити зв'язність між висловлюваннями. Наприклад, арабська мова відома своїми багатими засобами вираження ввічливості та поваги до співрозмовника, які можуть виявлятися через відповідні форми звертання та вирази поваги.

Розмовна арабська мова також часто використовується в різних сферах життя, включаючи розмови вдома, на роботі, у громадських місцях тощо. Кожна з цих сфер може мати свої власні особливості синтаксису, що залежать від контексту та ситуації спілкування. Отже, вивчення синтаксичних особливостей розмовної арабської мови важливо для збагачення розуміння культури та спілкування з носіями мови, а також для успішної комунікації в арабському середовищі.

1.3 Відмінності між писемною та усною мовою

Відмінності між писемною та усною мовою виявляються у різних аспектах, що відображають їхні різні природні функції, способи використання та характеристики комунікативного процесу.

По-перше, писемна мова характеризується сталістю та фіксованістю форми. Вона передбачає використання граматично правильних та логічно зв'язаних речень, які можна переглянути, відредагувати та перевірити перед надсиланням. Усна мова, навпаки, може бути більш спонтанною та неформальною, часто включаючи недоречні вислови, заперечення та інші нестандартні конструкції.

По-друге, писемна мова частіше використовується для формальних або офіційних цілей, таких як листування, наукові дослідження або офіційна кореспонденція. Усна мова, натомість, є основним засобом повсякденного спілкування, використовується у розмовних ситуаціях та має більше емоційного вираження. Крім того, писемна мова може включати в себе більше формальних структур та академічних конвенцій, таких як заголовки, абзаци та використання термінології. Усна мова частіше характеризується використанням неформальних слів та виразів, а також жестів та міміки для підкреслення інтонації та емоційного вираження. Загалом, писемна та усна мови мають свої унікальні особливості та використовуються в різних контекстах та для різних цілей. Розуміння їх відмінностей допомагає людям ефективно комунікувати в різноманітних ситуаціях та з різними аудиторіями.

Іншою важливою відмінністю між писемною та усною мовою є рівень зафіксованості та сталості інформації. У писемній мові інформація зберігається у вигляді тексту, який можна переглянути з будь-якого місця, перевірити та перевчити. Наприклад, в книзі чи на веб-сторінці текст можна звертатися знову й знову, щоб з'ясувати інформацію. Усна мова, з іншого боку, має більш тимчасовий характер. Інформація, яка була вимовлена, може бути втрачена, якщо її не зафіксувати або не повторити. Це робить усну мову більш маневреним та непостійним засобом комунікації (Mitchell, 1978, с. 51). Крім того, писемна мова може бути більш формалізованою та відокремленою від мовленнєвих конвенцій. Наприклад, у літературних або наукових текстах можуть використовуватися складні структури речень та спеціалізована термінологія, що робить їх важчими для розуміння усередині контексту. Усна

мова, натомість, може бути більш простою та доступною, адаптованою до потреб аудиторії та конкретної ситуації спілкування.

Отже, розуміння відмінностей між писемною та усною мовою допомагає людям ефективно використовувати обидва ці засоби комунікації у різноманітних ситуаціях та контекстах.

1.4 Історичний огляд арабської мови

Історичний огляд арабської мови показує розвиток цієї старовинної мови від доісламської епохи до сучасності. Поява писемності серед арабських племен перед ісламом відіграла ключову роль у формуванні писемної арабської мови. Поширення ісламу та написання Корану значно вплинули на стабілізацію та розвиток арабської мови. Золотий вік арабської науки та культури з VIII до XII століття н.е. був періодом великих досягнень у різних галузях знань. Пізніше, під владою монгольських та Османської імперій, арабська культура зазнала змін, але зберегла класичні тексти, які сприяли подальшому відродженню (Рудасев, 2018, с. 88). Сучасний період показує підвищення престижу арабської мови та її використання у різних сферах життя, включаючи літературу, мистецтво та науку. Арабська мова залишається важливим елементом культурної та ідентичності для мільйонів людей у світі.

Особливості арабської мови відображають багатство та складність цієї давньої мови, яка грає ключову роль у культурі та релігійному житті багатьох народів. Арабський алфавіт має 28 літер, пишеться зліва направо та використовує спеціальні символи для позначення звуків. Фонетика арабської мови включає широкий спектр звуків, відрізняючись за місцем та способом утворення. Унікальність фонетики полягає у великому різноманітті приголосних та голосних звуків. Голосні звуки можуть змінювати свою вимову в залежності від контексту. Тоніка та ненаголошений звук важливі для

ритму мовлення та розуміння (Тищенко, 2000, с. 147). Арабська мова вражає своєю складністю та мелодійністю, привертаючи увагу до своєї унікальності.

Морфологія арабської мови відображає гнучкість та багатство цієї мови. Корінь слова, наприклад “كتب” (ktb – писати), відіграє ключову роль утворення різних слів, наприклад “كتاب” (kitab – книга). Афікси, як “م-” (m-) та “مت-” (mut-), допомагають утворювати слова різних родів. Система відмінювання слів за числами, родами та відмінками також є важливою особливістю. Дери́вація дозволяє створювати нові слова за допомогою префіксів та суфіксів, як “ال-” (al-) чи “ية-” (-iyaa) (Ryding, 2005, с. 173). Зміни коренів та внутрішні зміни у словах, як “كتاب” (kitab – книга), додають граматичні й семантичні нюанси. Всі ці аспекти роблять арабську мову багатою та експресивною. У арабській мові зміна коренів є однією з ключових морфологічних особливостей, що дозволяє утворювати різні форми слів та виражати різноманітні значення за допомогою афіксів та звукових змін. Корінь слова відображає його базове значення, а зміни, які відбуваються навколо цього кореня, додають до слова різні граматичні та семантичні нюанси. Наприклад, розглянемо корінь “كتب” (ktb), що означає “писати”. Змінюючи цей корінь за допомогою афіксів та звукових змін, ми можемо утворити різні форми слова з різними значеннями та граматичними характеристиками (Owens, 1988, с. 128). Наприклад: “يكتب” (yaktub) – дієслово у теперішньому часі, що вказує на дію, що відбувається в даний момент: “він пише”. “سيكتب” (sayaktab) – дієслово у майбутньому часі, що вказує на дію, яка відбудеться в майбутньому: “він напише”. Ці приклади показують, як зміна кореня дозволяє утворювати різні форми того ж слова з різними часовими характеристиками та граматичними значеннями. Подібні зміни коренями використовуються у всіх частинах мови, що дозволяє арабському мовленню бути експресивним та гнучким у вираженні різних мовних концепцій.

Отже історичний огляд арабської мови від доісламських часів до сучасності відображає значущість та багатогранність цієї старовинної мови. Поява писемності серед арабських племен перед ісламом визначила

формування писемної арабської мови, а поширення ісламу та написання Корану суттєво вплинули на її розвиток. Золотий вік арабської науки та культури від VIII до XII століття н.е. був періодом великих досягнень, а під владою монгольських та Османської імперій культура зазнала змін, проте зберегла класичні тексти, що сприяли подальшому відродженню (Bassiouney, 2006, с. 179). Сучасний період свідчить про підвищення престижу арабської мови та її використання у різних сферах життя, підкреслюючи важливість мови для культурної та ідентичності мільйонів людей у світі. Особливості арабської мови, такі як алфавіт з 28 літерами, написання зліва направо та використання спеціальних символів для позначення звуків, разом із складною фонетикою, різноманітними приголосними та голосними звуками, а також морфологічними особливостями, як система кореневого утворення слів та деривація за допомогою префіксів та суфіксів, роблять арабську мову надзвичайно цікавою та багатою.

Висновки за розділом. Вивчення методів дослідження, синтаксису та відмінностей між писемною та усною мовою сприяє розвитку науки про мову, розширенню розуміння мовленнєвих явищ у різних контекстах та ситуаціях. Ці аспекти допомагають у покращенні комунікативних навичок та сприяють успішній комунікації з носіями мови в різноманітних середовищах та ситуаціях. Вивчення синтаксису та методів дослідження є важливим для розвитку науки про мову та поглиблення розуміння процесів комунікації у різних культурних середовищах.

РОЗДІЛ 2

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АРАБСЬКОЇ МОВИ

2.1. Специфіка речень у арабській мові

Специфіка речень у арабській мові відображається в їхній структурі, порядку слів та синтаксичних зв'язках. Основні риси відображають вплив арабської граматики, культурних аспектів та специфіки мовленнєвих звичаїв.

Перш за все, в арабській мові зазвичай спостерігається своєрідний порядок слів, де частіше першою стоїть сказувана частина речення (присудок), а потім йде підмет. Наприклад: “كتب الطالب القصة” (Розповідь написав студент). Проте, у залежності від емпізи та контексту цей порядок може змінюватися.

Друга важлива особливість полягає в розвиненій системі граматичних форм і тверджень, які дозволяють виражати різні відтінки значень, такі як час, кількість, рід, особу тощо. Наприклад, арабська має різні форми дієслів для минулого, теперішнього та майбутнього часів, а також для однини та множини. Крім того, арабські речення часто включають додаткові складові, такі як відносні підрядні речення, що розширюють або уточнюють основне повідомлення (Albirini, 2014, с. 69). Також релевантним є використання різних видів релятивних та об'єктних прийменників для вираження взаємозв'язку між різними частинами речення. Узагальнюючи, речення в арабській мові відзначається своєрідним порядком слів, складною системою граматичних форм і розвиненими засобами вираження синтаксичних зв'язків. Вони відображають багатство мови та віддзеркалюють культурні та мовленнєві особливості арабського світу.

Крім зазначених особливостей, важливим аспектом є велика роль контекстуального значення у реченнях арабської мови. Часто контекст визначає інтерпретацію речення, а деякі елементи можуть бути упущені або не виражені безпосередньо через велику кількість мовних конвенцій. Також в арабських реченнях дуже поширені вживання сполучників та вставних слів,

які виконують різні синтаксичні та семантичні функції, від з'єднання різних частин речення до вираження відносин між ідеями та подіями (Behnstedt & Woidich, 2005, с. 212). Значна увага також приділяється в арабській мові вживанню різних видів відзначень, які можуть вказувати на різні аспекти стосунків між об'єктами та суб'єктами речення. Іншою важливою рисою є використання арабською мовою широкого спектру виразних засобів, таких як риторичні фігури та виразні конструкції, які додають до речень емоційний та літературний відтінок. Враховуючи всі ці особливості, арабські речення відображають не лише граматичні правила, а й культурні, соціальні та лінгвістичні аспекти, що визначають багатогранність цієї мови.

Зважаючи на багатогранність арабських речень, виокремимо основні аспекти.

В арабській мові вживання імпліцитного значення є загальним явищем, де речення може включати в себе більше інформації, ніж просто те, що прямо виражено словами (Doha Dictionary, с. 14). Це вказує на широкий контекст та мовленнєві конвенції, що доповнюють смислове навантаження речення. Наприклад, у реченні “شربت القهوة” (sharibtu al-qahwa) буквально перекладається як “я пив каву”, але воно може включати додаткову інформацію про час, місце та учасників цієї дії. Імпліцитно можна уявити, що це сталося в певний час дня, наприклад, після обіду, в певному місці, наприклад, в кав'ярні або вдома, і з визначеними учасниками, наприклад, з друзями чи родичами. Таким чином, імпліцитне значення додає глибину та контекст до самого речення, розширюючи розуміння слухача чи читача.

У арабській мові використання сполучників є важливим аспектом, який визначає структуру та зв'язок між різними частинами речення. Сполучники допомагають утворювати логічні зв'язки між ідеями, діями та подіями, що робить мовлення більш зрозумілим та послідовним. Наприклад, у реченні “أكلت الطعام وشربت الماء” (akaltu al-ta'am wa sharibtu al-ma'a) сполучник “و” (wa) вказує на зв'язок між двома діями – “їв їжу” і “пив воду”. Це допомагає об'єднати дві дії в одному реченні та показати, що вони відбувалися

послідовно або одночасно. Крім того, арабські сполучники можуть використовуватися для вираження відносин між ідеями, таких як причина, наслідок, умова, спосіб та інші. Наприклад: “لأنَّ” (la'an) – “тому що”, вказує на причину. “إِذَا” (idha) – “якщо”, вказує на умову. “بِحَيْثُ” (bi-haythu) – “так, що”, вказує на спосіб. Ці сполучники допомагають створити логічні та зв'язані речення, що сприяє зрозумінню мовлення та передачі ідей.

В арабській мові відзначення є важливим мовленнєвим засобом, що допомагає надати певної якості чи характеристики певному об'єкту, особі або ідейному поняттю. Це може бути виражено через прикметники, іменники або дієслова, що додають нову інформацію або роблять певний аспект більш конкретним або виділеним. Наприклад, у реченні “هذا الرجلٌ جديرٌ بالثقة” (hatha al-rajul jadīrun bil-thiqa) слово “جديرٌ” (jadīrun) відзначає чоловіка, вказуючи на його якості та заслуги (Blanc, 1960, с. 236). Прикметник “جديرٌ” (jadīrun) вказує на те, що чоловік заслуговує на довіру, є достойним, що є важливою характеристикою для нього. В арабській мові відзначення також може бути виражене через іменники або дієслова, які надають конкретності або виділяють певний аспект об'єкта. Наприклад, у реченні “هذا الكتابٌ جيدٌ” (hatha al-kitab jayyid) слово “جيدٌ” (jayyid) відзначає книгу, вказуючи на те, що вона хороша чи якісна. Таким чином, відзначення є важливим засобом арабської мови, що допомагає точніше та більш повно передавати ідеї та характеристики об'єктів, осіб чи понять.

В арабській мові виразність грає ключову роль у вираженні ідей та подій з якомога більшою точністю та виразністю. Це досягається за допомогою різних мовних засобів, таких як акцентуація, повторення, паралелізм та інші. У реченні “أنتِ الفتاةُ تركضُ وتبكي” акцент ставиться на дві дії, які відбуваються одночасно. Сполучення дієслів “تركضُ” (turkudhu – біжить) і “تبكي” (tabki – плаче) показує, що дівчина не просто прийшла, а вона біжить і плаче, що робить речення більш виразним та динамічним (Versteegh, 1997, с. 97). Крім того, виразність може бути досягнута шляхом використання різних мовних засобів, таких як метафори, аналогії, епітети тощо, які надають тексту

більшого відтінку та виразності. Наприклад, у поетичних творах арабської літератури використовуються різноманітні образи та метафори, щоб передати емоції та почуття більш виразно. Отже, виразність є важливою характеристикою арабської мови, яка допомагає точніше та живописніше виражати ідеї та емоції.

В арабській мові використання риторичних засобів є поширеною практикою, яка допомагає зробити мовлення більш емоційно виразним, змістовним та запам'ятовуваним (Тищенко, 2000, с. 111). Різноманітні фігури риторики використовуються для підсилення ефекту мовлення та залучення уваги слухачів чи читачів. У реченні “ما أجمل الصباح وأروع الشروق” (ma ajmal as-sabah wa arwa' ash-shuruq) використовується фігура риторики – порівняння, для підсилення враження про красу. За допомогою порівняння “прекрасний ранок” і “чудовий розсвіт” автор створює образ живописного ранкового краєвиду, що робить мовлення більш ефектним та запам'ятовуваним. Крім порівнянь, у арабській мові використовуються також і інші риторичні засоби, такі як алітерація (повторення звуків), анафора (повторення слів на початку речень), епітети (додавання описових характеристик до об'єктів) та інші. Ці засоби допомагають створити ритмічність, емоційну насиченість та художню виразність мовлення (Holes, 1983, с. 152).

Отже, використання риторичних засобів є важливою складовою арабської мови, яка допомагає зробити мовлення більш ефектним, емоційним та запам'ятовуваним. Ці приклади демонструють, як різноманітність арабської мови виражається у складних структурах речень та багатстві виразних засобів, що робить її однією з найбагатших мов у світі.

2.2. Особливості порядку слів

В арабській мові порядок слів може відрізнитися від порядку слів у більшості європейських мов, що може становити складність для носіїв інших мов при вивченні арабської. Одна з основних відмінностей полягає у тому, що

в арабській мові зазвичай перше ставиться підмет, а потім присудок. Наприклад, у реченні “ذهب الولد إلى المدرسة” (dhahaba al-walad ila al-madrasa) – “хлопець пішов до школи”, слово “хлопець” (الولد – al-walad) перебуває перед словом “пішов” (ذهب – dhahaba). Ще одна відмінність полягає у тому, що в арабській мові часто використовується подвійний зворотний порядок слів (Рудасев, 2018, с 115). Наприклад, у реченні “اشترى الولد الكتاب” (ishtarā al-walad al-kitāb) – “хлопець купив книгу”, слово “хлопець” (الولد – al-walad) стоїть перед словом “купив” (اشترى – ishtarā), що не звично для більшості європейських мов. Також, в арабській мові порядок слів може змінюватися залежно від акцентації чи емпізи. Наприклад, слова можуть бути переставлені для підсилення певних ідей чи об'єктів у реченні. Ще однією особливістю порядку слів у арабській мові є те, що вона дозволяє більшу гнучкість у вираженні ідей та емоцій через зміну порядку слів у реченні. Наприклад, слова можуть бути переставлені для створення певного емоційного навантаження або акцентування певного аспекту мовлення.

У арабській мові порядок слів часто змінюється в залежності від типу речення або його структури. Наприклад, у заперечних або питальних реченнях може бути інший порядок слів, ніж у стверджувальних реченнях (Albirini, 2014, с. 147). Зокрема, порядок слів у реченні в арабській мові часто визначається не тільки граматичними правилами, але й контекстом та комунікативною метою мовлення. Це дозволяє мовцям виражати свої думки та почуття більш точно та ефективно. Ще однією особливістю порядку слів у арабській мові є те, що вона дозволяє використовувати різні типи зворотного порядку для надання акценту або об'єднання певних ідей у реченні. Наприклад, зворотний порядок слів може використовуватися для підкреслення зв'язку між об'єктом та дією, або для створення художньої ефективності. Також, у арабській мові може бути використано зворотний порядок слів для підсилення емоційного забарвлення або для створення загальної атмосфери напруженості чи драматизму у мовленні. Це дозволяє мовцям адаптувати своє мовлення до різних ситуацій та виражати свої почуття та емоції більш

ефективно. Отже, різноманітність та гнучкість у використанні зворотного порядку слів у арабській мові дозволяє мовцям виразно виражати свої думки, почуття та емоції, а також створювати різноманітні мовні образи та ефективно взаємодіяти зі співрозмовниками.

2.3. Особливості синтаксичних конструкцій

Синтаксичні конструкції в арабській мові мають свої власні особливості, які відрізняються від більшості європейських мов.

В арабській мові зворотний порядок слів є досить поширеним явищем і використовується з різних причин. Ця особливість може бути важливою для розуміння мовлення, оскільки вона додає різноманітності та емоційного забарвлення до речень (Holes, 2004, с. 138). Зазвичай зворотний порядок слів використовується для підкреслення певних аспектів мовлення або для надання емоційного забарвлення реченню. Наприклад, урочисті або поетичні вислови часто використовують зворотний порядок слів, щоб зробити мовлення більш виразним та ефектним. У більш простих ситуаціях зворотний порядок слів може використовуватися для підкреслення певної інформації або для наголошення на конкретному елементі речення. Наприклад, у розмовній мові зворотний порядок слів може використовуватися для надання пріоритету певному дієслову або іменнику, що стоїть на початку чи середині речення. Наприклад: “فرحتُ بالهدية الجميلة” (farahtu bi al-hadiyya al-jamila) – “Я залишилася задоволена прекрасним подарунком.» Тут слово “фрігат” (farah) знаходиться на початку речення, підкреслюючи емоційне ставлення до подарунка (Doha Dictionary, с. 44). Отже, зворотний порядок слів є важливою особливістю арабської мови, яка додає виразності та емоційного забарвлення до мовлення.

Велика кількість сполучників, які використовуються для з'єднання різних частин мовлення та створення складних синтаксичних конструкцій. Ці сполучники відіграють важливу роль у структуруванні мовлення, надаючи реченням логічної послідовності та взаємозв'язку між різними ідеями чи

подіями. Сполучники можуть бути розділені на кілька категорій в залежності від їх функції та значення. Наприклад, сполучники можуть вказувати на причинно-наслідкові зв'язки, порівняння, протиставлення, умову, часові відношення та багато іншого. Наприклад, сполучник “لأنَّ” (li'ann) вказує на причинно-наслідкові зв'язки та перекладається як “тому що”, “оскільки”, “завдяки тому що”. Використання цього сполучника допомагає виразити причину або пояснення для події або ствердження. Крім того, деякі сполучники можуть мати кілька значень або використовуватися у різних контекстах для вираження різних синтаксичних зв'язків. Наприклад, сполучник “و” (wa) може вказувати на послідовність подій, а також на сполучення двох ідей чи понять у реченні (Mitchell, 1978, с. 102). Всі ці сполучники дозволяють мовцям арабської мови будувати складні та виразні речення, використовуючи різноманітні синтаксичні конструкції. Їх використання допомагає створювати зв'язні тексти та чітко виражати думки та ідеї.

Відсутність артикля “аль” (al-) у багатьох випадках, що може відрізнитися від правил вживання артиклів у інших мовах і створювати певні труднощі для них. Використання артикля в арабській мові не завжди є обов'язковим і залежить від контексту та специфіки виразу. У багатьох випадках, коли мовець хоче вказати на загальність або типовість предмета чи поняття, артикль може бути опущений. Наприклад, у реченні “أحب كتب” (uhibb kutub), що перекладається як “я люблю книги”, артикль “аль” (al-) не вживається перед словом “كتب” (kutub – книги), оскільки мовець виражає своє захоплення загальним поняттям “книги” взагалі, а не конкретними книгами. Також, артикль може бути опущений у випадках, коли мовець вказує на категорію або вид предмета, а не конкретний екземпляр (Ryding, 2005, с. 243). Наприклад, у вислові “هو طبيب” (huwa tabib), що перекладається як “він лікар”, артикль “аль” (al-) відсутній перед словом “طبيب” (tabib – лікар), оскільки мовець має на увазі категорію лікарів загалом, а не певного лікаря. Ці особливості вживання артикля можуть викликати певні труднощі для носіїв

інших мов, які мають строгіші правила щодо його вживання. Однак, для вивчення арабської мови важливо розуміти ці відмінності та вправно користуватися артиклем в залежності від конкретного контексту та мовного виразу.

Ці особливості роблять синтаксичні конструкції в арабській мові цікавим та важливим аспектом для вивчення та розуміння мови.

Висновки за розділом. Отже арабська мова багата на риторичні засоби, що допомагають робити мовлення більш емоційним, ефектним та запам'ятовуваним. Завдяки цьому, мовці можуть виражати свої думки та почуття з більшою точністю і створювати яскраві мовні образи, що підвищує ефективність комунікації.

Порядок слів в арабській мові може варіюватися в залежності від типу речення, його структури та комунікативної мети. Така гнучкість дозволяє використовувати різні синтаксичні конструкції для підсилення акцентів, емоційного забарвлення та створення художньої ефективності, що робить мовлення більш виразним і динамічним.

Різноманітність та складність синтаксичних конструкцій в арабській мові є важливим аспектом для її вивчення та розуміння. Це робить арабську мову не тільки однією з найбагатших мов у світі, але й цікавим об'єктом дослідження для лінгвістів та мовознавців.

ВИСНОВКИ

Під час розгляду особливостей синтаксису арабської мови, ми виявили ряд характерних рис, які відрізняють її від інших мов. Арабська мова відзначається різноманіттям синтаксичних конструкцій та гнучкістю в вираженні різних семантичних зв'язків. Використання різних типів речень, сполучників та інших синтаксичних засобів дозволяє мовцям арабської мови точно й чітко виражати свої думки та ідеї. Також варто відзначити особливості морфологічної будови, зокрема деривацію, зміну коренів та внутрішні зміни, які відіграють важливу роль у формуванні слів та розробці мовленнєвих конструкцій. Велика кількість сполучників та їх різноманіття дозволяють мовцям арабської мови будувати складні синтаксичні конструкції та точно виражати логічні зв'язки між різними частинами мовлення. Таким чином, вивчення синтаксичних особливостей арабської мови є важливим для розуміння її структури та вивчення мовленнєвих зв'язків. Отримані знання можуть бути корисні для вивчення мови, а також для міжкультурного спілкування та вивчення культурних особливостей арабських народів.

Важливо також враховувати велику кількість риторичних засобів та їх використання у мовленні арабської мови. Різноманітність риторичних фігур дозволяє мовцям арабської ефективно виражати свої думки, надавати тексту виразності та емоційного забарвлення. Незважаючи на ці особливості, в арабській мові також існують певні складнощі, зокрема відсутність артикля у багатьох випадках та відмінювання за числами, що може призвести до недорозуміннь серед носіїв інших мов. У контексті сучасного світу арабська мова зберігає свою актуальність, що підкреслюється її використанням у різних сферах життя, від літератури та масової комунікації до правництва та наукових досліджень. Отже, розуміння синтаксичних особливостей арабської мови є важливим для всіх, хто цікавиться її вивченням або спілкуванням з носіями цієї мови.

Арабська мова має свою унікальну культурну та історичну спадщину, яка відображається в її синтаксичних особливостях. Вивчення синтаксису

арабської мови дозволяє краще зрозуміти цю культурну спадщину та сприяє поглибленню знань про арабський світ та його традиції. При вивченні синтаксичних особливостей арабської мови також варто звернути увагу на її роль як мови комунікації в мусульманському світі. Арабська мова є офіційною мовою ісламу та є мовою священного тексту, Корану, що робить її дуже важливою для мусульманських віруючих у всьому світі. Додатково, арабська мова виступає як одна з шести офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, що підкреслює її важливість у міжнародному спілкуванні та дипломатії. Таким чином, вивчення синтаксичних особливостей арабської мови є ключовим для розуміння її культурних, історичних та релігійних контекстів, а також для забезпечення ефективного міжкультурного спілкування у сучасному світі.

АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ

ينقسم فقه اللغة إلى أقسام كثيرة، وأحدها هو علم النحو أو علم الإعراب. تطوّر هذا العلم تطوّرًا كبيرًا في إطار فقه اللغة الغربي وكذلك في إطار فقه اللغة العربي، حيث تم تأليف العديد من كتب النحو من طرف المؤلفين القدماء. وكان الهدف من تأليفها هو توضيح كيفية بناء الجملة باللغة العربية الفصحى نظرًا لتعقّد قواعدها النحوية. وتجدر الإشارة إلى أن تلك الكتب القديمة تحتلّ مكانةً هامةً لدى اللغويين العرب حتى أيامنا هذه. ولكن في الوقت ذاته، فيما يختص بموضوع دراسة نحو اللهجات العربية أو العامية، فلم يتم تطويره على نفس المستوى بعد.

ومع ذلك، إن دراسة نحو اللغة العربية المنطوقة واللهجات العربية بالغة الأهمية بسبب تنوع تلك اللهجات واستخدامها الواسع النطاق في الحياة اليومية للمجتمع العربي، إذ أنها تختلف اختلافًا جذريًا عن اللغة العربية الفصحى في كثير من الأحيان. ومن الجدير بالذكر، أن الاختلاف المذكور قد يمثل تحديًا كبيرًا لمتعلّمي اللغة العربية الذين يواجهون بعض المشاكل في التكلم مع المتحدثين الأصليين وفهم كلامهم بسبب ذلك الاختلاف الملموس. ومن أسباب ظهور تلك الصعوبات عدم وجود الكمية الكافية من الأبحاث العلمية والكتب الدراسية المكرّسة لعلم نحو اللغة العربية المنطوقة. واستنادًا إلى جميع العوامل المذكورة أعلاه، قمنا باختيار هذا الموضوع لبحثنا.

ونحن خلال القيام ببحثنا العلمي تطرقنا إلى المواضيع التالية المتعلقة بنحو اللغات عمومًا: الاستعراض العام لمفهوم علم النحو، وخصائص علم النحو للغة المنطوقة بشكل عام، والفرق بين اللغتين المنطوقة والمكتوبة. وإضافةً إلى ذلك، تناولنا المواضيع الآتية المرتبطة بنحو اللغة العربية بشكل خاص: خصائص بناء الجمل في اللغة العربية، وخصائص ترتيب الكلمات في الجمل، وخصائص التراكيب النحوية. كما أننا أيضًا ذكرنا بعض المعلومات التاريخية المتصلة بالدراسة العلمية لعلم النحو بشكل عام وعلم النحو للغة العربية المنطوقة، حيث إننا قمنا بالاستعراض التاريخي لتطوّر اللغة العربية.

أما الغرض من بحثنا العلمي هذا، فإنه يتجلى في تحديد خصائص نحو اللغة العربية المنطوقة، بما في ذلك اللهجات العربية، وتحليل تراكيبها النحوية من أجل إظهار سماتها الهيكلية والغرض الوظيفي منها، بالإضافة إلى تصنيفها.

وأخيرًا، تتضمن نتائج بحثنا العلمي عديدًا من النقاط المهمّة في ضوء دراسة علم النحو للغة العربية المنطوقة، ومنها: تحديد الفروق بين اللغة العربية واللغات الأخرى فيما يتعلق بتراكيبها النحوية، وإظهار دور علم الصرف في الخصائص النحوية لهذه اللغة، وتحديد المجالات التي تتطلب التعمّق في تعلّم وفهم الخصائص النحوية للغة العربية المنطوقة، وإبراز دور العوامل الثقافية والدينية والتاريخية للعالم العربي والإسلامي التي ساهمت مساهمةً مهمّةً في تطوّر اللغة العربية ونحوها.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Кочерган, М. П. (2006). *Основи зіставного мовознавства* : підручник. Київ: ВЦ «Академія»
- Badawi, E. (1973). *Mustawayat al- 'Arabiyya al-Mu 'asira fi Misr*. Levels of Contemporary Arabic in Egypt. Cairo: «Dar al-Ma'arif».
- Mitchell, T. F. (1978). *Educated Spoken Arabic in Egypt and the Levant*. London: «Oxford University Press».
- Owens, J. (1988). *The Foundations of Grammar: An Introduction to Medieval Arabic Grammatical Theory*. Amsterdam: «John Benjamins».
- Versteegh, K. (1997). *The Arabic Language*. Edinburgh: «Edinburgh University Press».
- Рудасев, С.А. (2018). *Арабська мова. Сирійсько-ліванський діалект в діалогах і таблицях*. Київ: «АНТОЛОГІЯ»
- Bassiouney, R. (2006). *Functions of Code-Switching in Egypt: Evidence from Monologues*. *The Georgetown Journal of Arabic and Islamic Studies*, 8(2), 11-30.
- Тищенко, К. І. (2000). *Метатеорія мовознавства*. К.: «Основи».
- Holes, C. (2004). *Modern Arabic: Structures, Functions, and Varieties*. Washington, DC: «Georgetown University Press».
- Brustad, K. (2000). *The Syntax of Spoken Arabic: A Comparative Study of Moroccan, Egyptian, Syrian, and Kuwaiti Dialects*. Washington, DC: «Georgetown University Press».
- Holes, C. (1983). *Bahraini Dialects: Syntax, Variation, and Change*. London: «Oxford University Press».
- Albirini, A. (2014). *The Role of the Colloquial Varieties in the Revival of Modern Standard Arabic: The Case of Borrowing*. *Journal of Sociolinguistics*, 18(2), 79-108.

Palva, H. (2006). *Studies in the Syntax of Palestinian Arabic*. Helsinki: «Finnish Oriental Society».

Doha Dictionary. Retrieved from <https://www.dohadictionary.org/>

Abu-Chacra, F. (2007). *Arabic: An Essential Grammar*. London: Routledge.

Blanc, H. (1960). *Stylistic Variation in Spoken Arabic: A Sample of Interdialectal Educated Conversation*. Cambridge, MA: «Harvard University Press».

Behnstedt, P., & Woidich, M. (2005). *Arabische Dialektgeographie: Eine Einführung*. Leiden: «Brill».

Ryding, K. (2005). *A Reference Grammar of Modern Standard Arabic*. Cambridge: «Cambridge University Press».